

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ

27 август 2021 г. – Вариант 2

ПЪРВИ МОДУЛ (време за работа – 60 минути)

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговорите!

1. Според сведенията на Теофан Изповедник, кой от синовете на хан/кан Кубрат след разпадането на Старата Велика България достига до земите на днешна Италия?

- А) Алцек
- Б) Батбаян
- В) Котраг
- Г) Кубер

2. Коя област в отношенията между България и Византия отразява посочената клауза в договора от 716 г.?

„...търгуващите от двете страни да бъдат снабдявани с грамоти и печати, а на тези, които нямат печати, да им се отнеме това, което имат, и да се внесе в държавното съкровище.“

Из „Хроника“ на Теофан Изповедник

- А) културна
- Б) дипломатическа
- В) икономическа
- Г) религиозна

3. Как се наричат изображенията, които илюстрират текстове на средновековни ръкописи и са част от украсата на книгите?

- А) монументи
- Б) минискули
- В) скриптории
- Г) миниатюри

4. Името на кой български владетел е пропуснато в родословното дърво?

- А) хан/кан Пресиан
- Б) княз/цар Симеон
- В) цар Самуил
- Г) цар Роман

5. В кой от представените примери е НЕВЯРНО съответствието произведение – автор?

- А) „За буквите“ – Черноризец Храбър
- Б) „Шестоднев“ – Йоан Екзарх
- В) „Азбучна молитва“ – Климент Охридски
- Г) „Проглас към евангелието“ – Константин Преславски

6. Понятието „базилика” означава:

- А) архитектурен тип църковна сграда
- Б) средновековна владетелска грамота
- В) титла на управител на област в българското ханство
- Г) съвет на боилите, който взема важни решения

7. Кое от представените изображения е образец на Преславската рисувана керамика?

А)

Б)

В)

Г)

8. Кои творци наричали „зографи“?

- А) книжовниците
- Б) художниците
- В) скулпторите
- Г) архитектите

9. Какъв вид е договорот, сключен между цар Иван Александър и Венеция през 1347 година?

„Моего царство дава тази повеля на моите приятели и братя франките венецианци и се заклева моемо царство в Бога Отца и в Дева Мария, и в светия истински Кръст, и в света Петка Търновска, и в моята душа, че всички венециански търговци могат да отиват и идват със своите кораби и стоки по цялото наше царство здрави и безпечни. Те трябва да плащат за търговия 3 на сто. /.../ Ако стоките не се продадат, да вървят, гдето им се нрави по суша или по море, и да не плащат нищо /.../“

- А) църковно-религиозен
- Б) военноморски
- В) търговски
- Г) отбранителен

10. Кое е първото антиосманско въстание на българите в периода XV – XVII век?

- А) Карпошовото
- Б) на Константин и Фружин
- В) Чипровското
- Г) Първо Търновско

11. С кое понятие в текста е обозначена обществената група на хората в Османската империя с най-нисък социален статут, които работят, но не се ползват с данъчни облекчения?

„Тимариотът ...взема обичайните данъци и шериятски берии (такси). Понеже нито тимариотът, нито владелецът нямат право на голата собственост на тази категория мирийски земи, затова те не могат да ги продават, нито да ги вакъфират, нито да ги даряват... Владението на раята под формата на наем първоначално е с тапия. Раите, които я владеят плащат на спахията...“

Из „Законника“ на Сюлейман Законодателя

- А) тапия
- Б) тимариот
- В) спахия
- Г) рая

12. Кое твърдение за Долянския панаир, според текста, е НЕВЯРНО?

„...Това е оживено и благоустроено панаирно място ... От лявата и дясната страни на главния път, ... се намират общо над 1000 дюкяна.... През дните, когато се събира панаирът, в тези дворци живеят управителите, кадиите и сердарите (военачалниците) заедно с войската си... Веднъж в годината, в сезона на черешите, на това място се събират стотици хора от Румелия, арабските страни, Персия, Индия, Самарканд, Балх, Бухара, Египет, Сирия, Ирак и Европа... Продават се много стотици хиляди товари стоки – може да се намери дори птиче мляко... Четиридесет дена и четиридесет ноци тук се правят оживлени пазарлъци...“

Из „Книга на пътешествията“ на Евлия Челеби, XVIIв.

- А) Търговията на панаира продължава повече от месец.
- Б) Долянският панаир се провежда на благоустроено място.
- В) Всички търговци на панаира са от Османската империя.
- Г) На панаира се предлага голямо разнообразие от стоки.

13. Каква е заслугата на личността от изображението за развитието на българската нация?

- А) открива светски училища по българските земи
- Б) ръководи борбата на българите за църковна независимост
- В) чрез творчеството си пробужда националното самосъзнание на българите
- Г) участва в организираната националноосвободителна борба на българите

14. В кой от представените варианти събитията са подредени в хронологичен ред?

Откриването на първото българско светско училище (1); Откриването на първото читалище (2); Откриването на първото елино-българско училище (3); Излизането от печат на първия български вестник (4)

- А) 3, 1, 4, 2
- Б) 2, 3, 1, 4
- В) 4, 1, 3, 2
- Г) 1, 3, 4, 2

15. Кое събитие от българската история се е случило преди началото на Кримската война (1853 – 1865 г.)?

- А) освещаването на храма „Свети Стефан“ в Цариград
- Б) създаването на Българския революционен централен комитет
- В) сформирването на Първата българска легия в Белград
- Г) откриването на първата българска гимназия в Болград

16. Коя стопанска дейност на българите е представена на изображението?

- А) коситба
- Б) оран
- В) вършитба
- Г) жътва

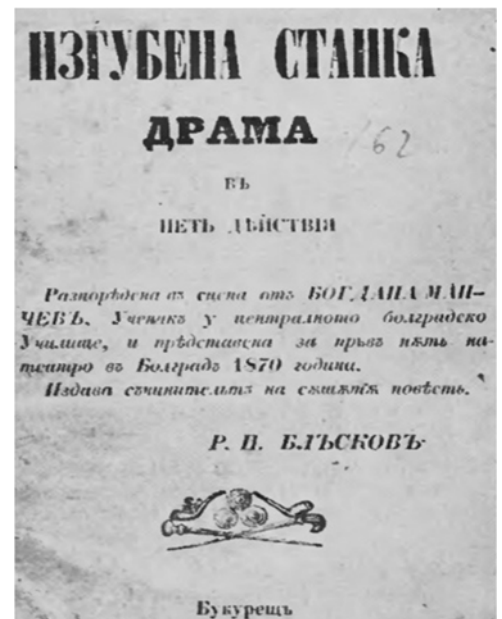

17. Кой от представените примери НЕ е проява на модернизацията на българското общество през Възраждането?

- А) откриване на български търговски кантори в чужбина
- Б) увеличаване броя на българите в градовете
- В) поддържането на килийни училища
- Г) специализирано земеделско производство по региони

18. С коя сфера на българското културно развитие през Възраждането е свързана представената творба?

- А) театрално дело
- Б) периодичен печат
- В) учебни пособия
- Г) исторически изследвания

19. За кое събитие от българската история се отнася представеният текст?

„Първоначално Портата нямала никакво намерение да прави разследване за потушаването на въстанието, но енергично продължила кланетата с нови повсеместни отмъщения. /.../ И за да направи урока си още по- разбираем, наградила отличилите се по свирепост и други още по-страшни престъпления с нашивки и с военни и граждански служби, като пример за добродетел и за родолюбива дейност; /.../

След това потушаване и след всичките кървави пороци, които бяха се пролели, хиляди българи бяха задържани и затворени в мръсни подземни дупки, наричани тъмници, по най-неоснователни и незначителни обвинения за съучастничество във въстанието. /.../“

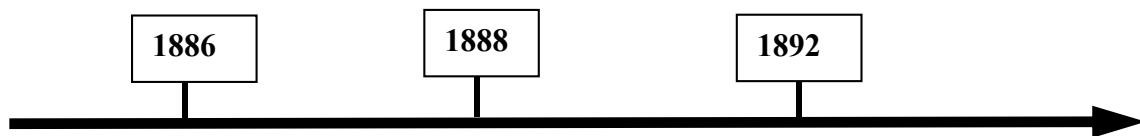
Из „Уроци по клане“, Уилям Гладстон

- А) Руско-турската война (1877 – 1878)
- Б) Априлското въстание
- В) Старозагорското въстание
- Г) Кресненско-Разложкото въстание

20. Какво предвижда Търновската конституция?

- А) образуване на Държавен съвет
- Б) създаване на Сенат
- В) всеобщо изборително право
- Г) разделение на властите

21. Кое събитие е пропуснато на линията на времето?

- А) изборът на Александър Батенберг за княз на България
- Б) подписването на Топханенския акт
- В) откриването на Софийския университет
- Г) първото търговско-промишлено изложение в България

22. Какъв е политическият статут на Източна Румелия?

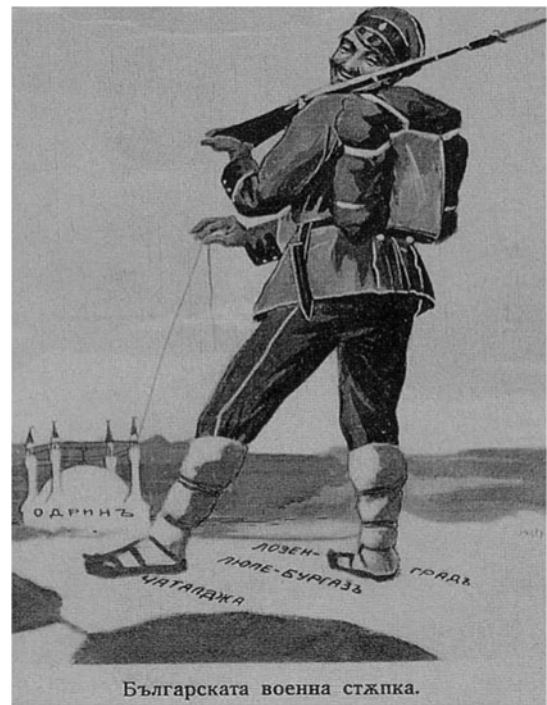
- А) отделна българска държава, съгласно Цариградската конференция
- Б) неделима част Османската империя, съгласно Санстефанския договор
- В) автономна област в рамките на Османската империя, съгласно Берлинския договор
- Г) част от Османската империя, съгласно руско-турско споразумение

23. Между кои събития е обявена Независимостта на България?

- А) след Кресненско-Разложкото въстание и преди Илинденско-Преображенското въстание
- Б) след Съединението и преди възкачването на Фердинанд на българския престол
- В) след Илинденско-Преображенското въстание и преди Балканските войни
- Г) след Първата Балканската война и преди Първата световна война

24. Какъв е поводът за издаването на пощенската картичка?

- А) победата на Русия в Руско-турската освободителна война от 1877 – 1878 г.
- Б) Съединението на Източна Румелия с Княжество България през 1885 г.
- В) българските военни успехи в Първата балканска война от 1912 – 1913 г.
- Г) присъединяването на България и Турция към Централните сили през 1915 г.

25. С кое от изброените понятия са свързани промените в ежедневието на българското общество, описани в „Спомени“ на царица Йоана?

„...Обществото в София беше вече съвсем друго...Всичко беше добило много западен вид, според вкусовете и моделите..., употребата на френския език бе станала всеобща, играеше се бридж, танцуваше се под звуците на грамофона и радиоапарати. Борис държеше самата аз да подпомагам тази промяна, която ми се струваше правилна, но не да се отива до крайност, заличавайки по този начин местните, много хубави традиции...“

- А) комуникация
- Б) модернизация
- В) дипломация
- Г) стагнация

26. Международните отношения по време на коя конференция са представени на карикатурата?

- А) Парижката (1919 – 1920 г.)
- Б) Мюнхенската (1938 г.)
- В) Потсдамската (1945 г.)
- Г) Техеранската (1943 г.)

Надпис под карикатурата – „*Не се тревожи*“

Надпис 1 – *Предпазен клапан*

Надпис 2 – *Мирна конференция*

27. С каква цел се създава Обществото на народите след края на Първата световна война?

- А) военно сътрудничество на страните от Антантата
- Б) икономическа взаимопомощ между победителките
- В) преразпределение на териториите на победените
- Г) осигуряване на траен мир

28. Какви са функциите на Народното събрание в Република България?

- А) упражнява законодателната власт
- Б) упражнява изпълнителната власт
- В) упражнява съдебната власт
- Г) избира президента

29. В коя международна организация България е приета за член след демократичните промени през 1989 година?

- А) Организацията на обединените нации (ООН)
- Б) Съвета за икономическа взаимопомощ (СИВ)
- В) Организацията на Варшавския договор
- Г) Организацията на северноатлантическия договор (НАТО)

30. Коя държава е приета в Европейския съюз след България?

- А) Естония
- Б) Литва
- В) Хърватия
- Г) Гърция

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

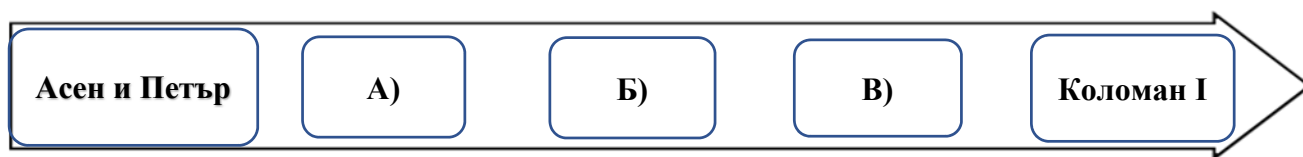
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ

27 август 2021 г. – Вариант 2

ВТОРИ МОДУЛ (време за работа – 60 минути)

Отговорите на задачите от 31. до 38. вкл. запишете в свитъка за свободните отговори!

31. На линията на времето са представени владетели от Второто българско царство. Срещу буквите в свитъка за свободните отговори запишете съответстващите им имена така, че да бъде спазена хронологическата последователност на тяхното управление.

32. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете името на историческата личност, която отговаря на описанието.

- А) владетел от Второто българско царство, сложил край на татарската хегемония в България
- Б) български революционер, създател на БРЦК
- В) американски президент, участник в конференцията в Ялта през 1945 година

33. Срещу съответната буква в свитъка за свободни отговори запишете историческата личност и века, свързани с посоченото събитие/факт.

- А) разгромването на войските на император Василий II в битката при Траянови врата
- Б) отриването на първото взаимно училище в Габрово
- В) Създаването на първото „Фашо ди комбатименто“ в Италия

34. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете подходящото понятие/термин (*критор, манталитет, демагогия, консенсус, интеграция, регент*), което съответства на даденото определение.

- А) светско или духовно лице, дарило средства за изграждане или изографисване на храм
- Б) съгласие при вземане на решения
- В) процес на обединяване или сливане на различни структури

35. За всяко от изброените понятия посочете в свитъка за свободните отговори конкретен пример от историята на България в периода (1185 – 1396).

- А) църковен събор**
- Б) уния**
- В) въстание**

36. Прочетете внимателно текста и отговорете на поставените въпроси в свитъка за свободните отговори.

„Един царски ферман, господа, преди осем години дойде, та съедини българската нация в едно цяло под жезъла на един духовен началник – Екзархът. Тоя ферман начерта в същото време и границите на нашето целокупно българско отечество с епархиите, които влизаха в кръга на България и ведомството на Екзархията. Тая целокупна България бе духовно-черковно наше отечество. После дойде една европейска международна конференция, в лицето на която Европа на тая черковно-духовна основа утвърди политически автономни граници и призна единството на българската нация в тия граници. Най-после дойде Руско-турската война и Санстефанския договор. В него както нашата Освободителка, тъй и самата Турция признаха тия граници на нашето целокупно отечество, като създадоха в тях една политическа нова млада държава, наречена Българско княжество. Но..... Разсякоха това наше мило, драго, цяло Отечество на пет части... Мъчно. Мъчно и боли...“

Из реч на Стефан Стамболов

- А) Кои са фактите, които доказват признаването на българския народ през Възраждането?**
- Б) След кое събитие е произнесена речта на Стамболов?**
- В) Какви са последиците от това събитие ?**

37. Разгледайте историческата карта и в свитъка за свободни отговори запишете отговорите на поставените задачи.

- А) След смъртта на кой български цар българските територии са разделени по показания на картата начин? Кой от синовете му е владетел на Видинското царство?
- Б) Кои територии са отбелязани с цифрите 1 и 2?
- В) Походите на коя армия са отбелязани със стрелките?

38. Разгледайте изображението и отговорете на поставените въпроси.

Текст на карикатурата

„– Хайде, сестро, свърши се вече
служуването ти по чужди къщи...“

- А) Кое събитие е представено на карикатурата?
- Б) Коя държава олицетворява войникът?
- В) С кой договор е уредено събитието и коя година е подписан той?

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ
27 август 2021 г. – Вариант 2

ТРЕТИ МОДУЛ (време за работа – 120 минути)

В свитъка за свободните отговори напишете в обем до 3 страници отговор на историческия въпрос:

Как българите се борят за своята свобода в периода XV – XVII век ?

При отговора вземете под внимание следните въпроси:

1. Какви са последиците за българите от падането им под османска власт?
2. Кои са формите на съпротива на българите през XV век?
3. Каква е ролята на хайдутството за съпротивата на българския народ срещу османците?
4. Какви въстания организират българите срещу османската власт от края на XVI и през XVII век?
5. Какво е значението на антиосманската съпротива на българите в периода XV – XVII век?

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ – 27 август 2021 г.

ВАРИАНТ № 2

Задача от 1 до 30.

Ключ с верните отговори

Въпрос №	Верен отговор	Брой точки
1.	А)	1
2.	В)	1
3.	Г)	1
4.	Б)	1
5.	В)	1
6.	А)	1
7.	В)	1
8.	Б)	1
9.	В)	1
10.	Б)	1
11.	Г)	1
12.	В)	1
13.	В)	1
14.	А)	1
15.	А)	1
16.	Б)	1
17.	В)	1
18.	А)	1
19.	Б)	1
20.	Г)	1
21.	А)	1
22.	В)	1
23.	В)	1
24.	В)	1
25.	Б)	1
26.	А)	1
27.	Г)	1
28.	А)	1
29.	Г)	1
30.	В)	1

Задача 31. – 3 точки

- А) цар Калоян
- Б) цар Борил
- В) цар Иван Асен II (цар Йоан Асен II)

Задача 32. – 3 точки

- А) цар Теодор Светослав
- Б) Любен Каравелов
- В) Франклин Делано Рузвелт

Задача 33. – 6 точки

Събитие	Личност	Век
А) разгромяването на войските на император Василий II в битката при Траянови врата	Самуил	X
Б) откриване на първото взаимно училище в Габрово	Неофит Рилски (Васил Априлов)	XIX
В) създаването на първото „Фашо ди комбатименто“ в Италия	Бенито Мусолини	XX

Задача 34. – 3 точки

- А) ктитор
- Б) консенсус
- В) интеграция

Задача 35. – 6 точки

Примерни отговори

- А) събор против богомилите по времето на цар Борил
- Б) уния между цар Калоян и Римската църква
- В) въстанието на Асен и Петър; въстанието на Ивайло

Възможни са и други отговори

Задача 36. – 5 точки

- А) Ферманът за Екзархията; конференцията, която признава границите на Екзархията за граници на българската нация
- Б) След Берлинския конгрес (1878 г.)
- В) разделяне на българските земи; търсене на пътища и начини за тяхното обединяване; борби за национално обединение

Задача 37. – 5 точки

- А) цар Иван Александър; цар Иван Срацимир
- Б) Търновско царство; Добруджанско деспотство
- В) османската армия

Задача 38. - 4 точки

- А) връщането на Южна Добруджа**
- Б) България**
- В) Крайовска спогодба; 1940 г.**

ВТОРА ЧАСТ – 35 точки

Отговор на исторически въпрос:

Как българите се борят за своята свобода в периода XV – XVII век?

При отговора вземете под внимание следните въпроси:

1. Какви са последиците за българите от падането им по османска власт? – 6 точки
2. Кои са формите на съпротива на българите през XV век? – 7 точки
3. Каква е ролята на хайдутството за съпротивата на българския народ срещу османците? – 7 точки
4. Какви въстания организират българите срещу османската власт от края на XVI и през XVII век – 8 точки
5. Какво е значението на антиосманската съпротива на българите в периода XV – XVII век? – 7 точки

35 точки се получават за пълен отговор, който включва:

- Определяне и изясняване на ключовите понятия в заглавието;
- Отговори на петте съпътстващи въпроса;
- Правилен подбор на основните факти;
- Анализ и обобщения на основата на аргументирани твърдения и верни факти;
- Висока езикова и правописна култура.